

ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน โรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

An Evaluation of Student Competency in Schools under the Sisaket Education Innovation Area

ชานนท์ ไชยทองดี^{1*}, จุฬารัตน์ บุชบงก์² และ นภวรรณ ชาทิมมตรี³

Chanont Chaithongdee^{1*}, Chularat Busabong² and Noppawan Chatmontree³

(วันที่รับบทความ: 7 กุมภาพันธ์ 2569, วันที่แก้ไขบทความ: 5 มีนาคม 2569, วันที่ตอบรับตีพิมพ์: 17 มีนาคม 2569)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้การวิจัยแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 120 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะผู้เรียน 5 ด้าน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้เรียนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.64$) และเมื่อพิจารณาแต่ละสมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.63$) สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.66$) สมรรถนะที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.66$) สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.68$) สมรรถนะที่ 5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.70$)

คำสำคัญ: ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน; สมรรถนะผู้เรียน; พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา; จังหวัดศรีสะเกษ

ABSTRACT

This survey research aimed to evaluate the competency of students in schools under the Sisaket Education Innovation Area. The sample consisted of 120 Grade 9 (Mathayomsuksa 3) students from schools within the Sisaket Education Innovation Area, selected through purposive sampling. The research instrument was a five-domain student competency assessment form. Data were analyzed using mean and standard deviation. The findings

¹⁻³ คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹⁻³ Faculty of Education and Human Development Sisaket Rajabhat University, Thailand

* Corresponding author's e-mail: pronont@gmail.com

revealed that students' overall competency was rated at a high level ($X = 3.72$, $SD = 0.64$). When considered by domain, all five competencies were likewise rated at a high level: communication skills ($X = 3.67$, $SD = 0.63$), thinking skills ($M = 3.80$, $SD = 0.66$), problem-solving skills ($M = 3.73$, $SD = 0.66$), life skills ($X = 3.73$, $SD = 0.68$), and technological skills ($X = 3.85$, $SD = 0.70$), with technological skills receiving the highest mean rating and communication skills the lowest. These findings suggest that students in the Sisaket Education Innovation Area have developed a solid foundation across all five core competencies, with particular strength in technological skills. However, the relatively lower rating for communication skills indicates a potential area for targeted instructional development within the innovation area's educational approach.

Keywords: learners' competency assessment results; learners' competencies; educational innovation area; Sisaket Province

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 อยู่ภายใต้บริบทของกระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการดำรงชีวิต การทำงาน และการเรียนรู้ของมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพและมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมยุคใหม่จึงเป็นภารกิจสำคัญของระบบการศึกษา การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมิได้มุ่งเน้นเพียงการถ่ายทอดความรู้เชิงเนื้อหาเท่านั้น หากแต่ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการดำรงชีวิตในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามฐานสมรรถนะ (Competency-Based Education) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในลักษณะองค์รวม ทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือเจตคติ (Attributes/Attitudes) ซึ่งสามารถแสดงออกผ่านพฤติกรรมที่สังเกตได้และสามารถวัดประเมินผลได้

สมรรถนะเป็นพฤติกรรมเชิงคุณลักษณะส่วนบุคคลและความสามารถที่สะท้อนการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานหรือการแก้ปัญหาให้ประสบความสำเร็จ ขณะที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ระบุว่าสมรรถนะเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของตนให้เหมาะสมกับบริบทของการทำงาน การใช้ชีวิต และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

การพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะย่อมส่งผลให้กระบวนการวัด และประเมินผลทางการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปจากรูปแบบดั้งเดิมที่เน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ไปสู่การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งเป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนจากการลงมือปฏิบัติในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง สามารถสะท้อนความสามารถของผู้เรียนได้อย่างรอบด้านและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะ (สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

พื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นพื้นที่พิเศษที่มีพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่และมีการเรียนรู้และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ (สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้ดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษาจำนวน 7 ประเด็น การปฏิรูปการศึกษาซึ่งเป็นหนึ่งในประเด็นที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษาคือ ประเด็นที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ได้กำหนดให้มี “พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา” ขึ้น โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสม สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่และการเรียนรู้ และขยายผลของนวัตกรรมที่ได้จากพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาสู่การจัดการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ (คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, 2562) ดังนั้นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ การจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพในแต่ละพื้นที่ อันจะนำไปสู่การยกระดับการจัดการศึกษาของประเทศอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ

จังหวัดศรีสะเกษเป็น 1 ใน 6 ของพื้นที่นำร่องของความเป็พื้นที่พิเศษด้านการศึกษา ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อสะท้อนภาพรวมระดับสมรรถนะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ อันจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาระบบและแนวทางการวัดและประเมินสมรรถนะผู้เรียนให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ และสนับสนุนการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเทียบตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 120 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งพัฒนาขึ้นจากกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้าน ดังตารางที่ 1 ซึ่งตารางนี้เป็น
การสังเคราะห์องค์ประกอบ และตัวชี้วัดการประเมินสมรรถนะผู้เรียน โดยอ้างอิงกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และปรับให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่

- (1) ความสามารถในการสื่อสาร
- (2) ความสามารถในการคิด
- (3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- (4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
- (5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ตารางที่ 1 องค์ประกอบและตัวชี้วัดการประเมินสมรรถนะผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551)

องค์ประกอบสมรรถนะ	ตัวชี้วัดการประเมินสมรรถนะ
1. ความสามารถในการสื่อสาร	1.1 ถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความรู้สึกด้วยการพูดและการเขียนอย่างเหมาะสม 1.2 สื่อสารเพื่อการเจรจาต่อรองและสร้างความเข้าใจร่วมกัน 1.3 เลือกละกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารอย่างมีเหตุผล 1.4 เลือกใช้วิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์
2. ความสามารถในการคิด	2.1 ใช้กระบวนการคิดพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล 2.2 ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดสร้างสรรค์
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา	3.1 ใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน (วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ และสรุปผล) 3.2 แสดงผลลัพธ์จากการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

องค์ประกอบสมรรถนะ	ตัวชี้วัดการประเมินสมรรถนะ
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	4.1 นำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน 4.2 เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4.3 ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข 4.4 จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม 4.5 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสภาพแวดล้อม 4.6 หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	5.1 เลือกและใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และการทำงาน 5.2 ใช้กระบวนการทางเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง

ตารางนี้เป็นการสังเคราะห์องค์ประกอบ และตัวชี้วัดการประเมินสมรรถนะผู้เรียน โดยอ้างอิงกรอบสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และปรับให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 ขึ้นไป การตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ผลการวิเคราะห์พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 และผ่านเกณฑ์ทุกข้อ จากนั้นนำแบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา เพื่อประเมินคุณภาพ ผลการประเมินคุณภาพของแบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่า ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.05)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม – 30 สิงหาคม 2568 โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จัดเก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินออนไลน์ โดยใช้ Google Form ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ จำนวน 120 ชุด หลังจากนั้นทำการรวบรวมข้อมูล และนำไปวิเคราะห์ สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร	3.67	0.63	มาก
สมรรถนะ 1.1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง ด้วยการพูดและการเขียน	3.58	0.74	มาก
สมรรถนะ 1.2 พุดจาตอรอง	3.54	0.71	มาก
สมรรถนะ 1.3 เลือกรับหรือไมรับข้อมูลข่าวสาร	3.78	0.76	มาก
สมรรถนะ 1.4 เลือกรับวิธีการสื่อสาร	3.73	0.70	มาก
สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด	3.80	0.66	มาก
สมรรถนะ 2.1 คิดพื้นฐาน	3.68	0.73	มาก
สมรรถนะ 2.2 คิดขั้นสูง	3.61	0.75	มาก
สมรรถนะที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา	3.73	0.66	มาก
สมรรถนะ 3.1 ใช้กระบวนการแก้ปัญหาโดยการ วิเคราะห์ปัญหา วางแผน ในการแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา ตรวจสอบและสรุปผล	3.75	0.68	มาก
สมรรถนะ 3.2 ผลลัพธ์ที่เกิดจากการแก้ปัญหา	3.71	0.68	มาก
สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	3.73	0.68	มาก
สมรรถนะ 4.1 นำกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน	3.57	0.68	มาก
สมรรถนะ 4.2 เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	3.63	0.73	มาก
สมรรถนะ 4.3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข	3.72	0.75	มาก
สมรรถนะ 4.4 จัดการกับปัญหาและความขัดแย้งในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม	3.65	0.77	มาก
สมรรถนะ 4.5 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม	3.74	0.77	มาก
สมรรถนะ 4.6 หลีกเลียงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น	4.05	0.92	มาก
สมรรถนะที่ 5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	3.85	0.70	มาก
สมรรถนะ 5.1 เลือกรับและใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม	3.88	0.73	มาก
สมรรถนะ 5.2 มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี	3.82	0.76	มาก
เฉลี่ยรวม 5 สมรรถนะ	3.72	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.64$) เมื่อแยกพิจารณาสมรรถนะแต่ละด้าน ได้ดังนี้

สมรรถนะที่ 1 ความสามารถในการสื่อสาร เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, $SD = 0.63$) สมรรถนะย่อยในแต่ละด้าน มีดังนี้ สมรรถนะ 1.1 ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง ด้วยการพูดและการเขียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.74$) สมรรถนะ 1.2 พุด

เจรจาต่อรอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, $SD = 0.71$) สมรรถนะ 1.3 เลือกหรือไม่รับข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $SD = 0.76$) สมรรถนะ 1.4 เลือกใช้วิธีการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.70$)

สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.66$) สมรรถนะย่อยในแต่ละด้าน มีดังนี้ สมรรถนะ 2.1 คิดพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.73$) สมรรถนะ 2.2 คิดขั้นสูง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.73$)

สมรรถนะที่ 3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.66$) สมรรถนะย่อยในแต่ละด้าน มีดังนี้ สมรรถนะ 3.1 ใช้กระบวนการแก้ปัญหาโดยการ วิเคราะห์ปัญหา วางแผนในการแก้ปัญหา ดำเนินการแก้ปัญหา ตรวจสอบและสรุปผล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$, $SD = 0.68$) สมรรถนะ 3.2 ผลลัพธ์ที่เกิดจากการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $SD = 0.8$)

สมรรถนะที่ 4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.68$) สมรรถนะย่อยในแต่ละด้าน มีดังนี้ สมรรถนะ 4.1 นำกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายไปใช้ในชีวิตประจำวัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.68$) สมรรถนะ 4.2 เรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, $SD = 0.73$) สมรรถนะ 4.3 ทำงานและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, $SD = 0.75$) สมรรถนะ 4.4 จัดการกับปัญหาและความขัดแย้งในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.77$) สมรรถนะ 4.5 ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, $SD = 0.77$) สมรรถนะ 4.6 หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.92$)

สมรรถนะที่ 5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.70$) สมรรถนะย่อยในแต่ละด้าน มีดังนี้ สมรรถนะ 5.1 เลือกและใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.73$) สมรรถนะ 5.2 มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, $SD = 0.76$)

อภิปรายผล

จากผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าสมรรถนะของผู้เรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินสมรรถนะของผู้เรียนโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$, $SD = 0.64$) แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะและการประเมินตามสภาพจริง สามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะสำคัญได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ทั้งนี้สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ที่ระบุว่า สมรรถนะเป็น

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ในการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตและการทำงานในโลกยุคดิจิทัล

เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า สมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ($\bar{x} = 3.85$, $SD = 0.70$) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถเลือกและใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การสื่อสาร และการทำงานได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากบริบทของสังคมดิจิทัลและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และสร้างผลงาน สอดคล้องกับกฤติน พันธ์เสนา (2563) ที่กล่าวว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานในสังคมยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนในยุคปัจจุบันมีความคุ้นเคยและสามารถใช้เทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี ทั้งการเลือกและใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สมรรถนะด้านความสามารถในการคิด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$, $SD = 0.66$) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความสามารถในการใช้กระบวนการคิดทั้งระดับพื้นฐานและระดับขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อการสร้างองค์ความรู้และการตัดสินใจ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) ที่ระบุว่า สมรรถนะเป็นความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบท ซึ่งจากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาทักษะการคิดในลักษณะต่าง ๆ เช่น การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดสร้างสรรค์ เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดกระบวนการคิดในระดับขั้นสูง

สมรรถนะด้านความสามารถในการแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$, $SD = 0.66$) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผน ดำเนินการแก้ปัญหา ไปจนถึงการตรวจสอบและสรุปผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบิงอร์ เสรีรัตน์ (2565) ที่กล่าวว่าการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงผ่านสถานการณ์ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

สมรรถนะด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$, $SD = 0.68$) โดยเฉพาะตัวชี้วัดด้านการหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในกลุ่มสมรรถนะนี้ ($\bar{x} = 4.05$, $SD = 0.92$) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีความตระหนักรู้และสามารถปรับตัวต่อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ที่เน้นว่าการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนต้องมุ่งพัฒนาทั้งด้านการใช้ชีวิต การทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า การนำกระบวนการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนกับการนำไปใช้จริง จะต้องมีการบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้ได้มากที่สุด

สำหรับสมรรถนะด้านความสามารถในการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$, $SD = 0.63$) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความรู้สึก และทักษะของตนเอง รวมทั้งเลือกรับและใช้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างเหมาะสม สมรรถนะด้านการสื่อสารจึงถือเป็นฐานสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะด้านอื่น ๆ และสอดคล้องกับกรอบสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และสอดคล้องกับแนวคิดของ Partnership for 21st Century Skills ที่เน้นความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ ซึ่งเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในลักษณะต่าง ๆ นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการพูดเจรจาต่อรอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในสมรรถนะด้านการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนไทยมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เน้นการรับฟังมากกว่าการแสดงความคิดเห็นหรือเจรจาต่อรอง

โดยสรุป ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันว่า การจัดการเรียนรู้และการประเมินผลในโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษมีแนวโน้มเอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนอย่างรอบด้าน ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาแนวทางการวัดและประเมินสมรรถนะผู้เรียนให้มีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาในจังหวัดอื่นหรือบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้นวัตกรรมเครื่องมือดิจิทัลในการประเมินสมรรถนะ นอกจากนี้ควรศึกษาผลกระทบของการใช้นวัตกรรมในระยะยาว เพื่อให้เห็นพัฒนาการของสมรรถนะผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่จัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) โดยผ่านความเห็นชอบจากมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ประจำปีงบประมาณ 2568

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เชิงกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินสมรรถนะผู้เรียนในบริบทโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ โดยเสนอว่าการประเมินสมรรถนะควรยึดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด 16 ตัวชี้วัดที่ผ่านการสังเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการและการรับรองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผ่านกระบวนการสนทนากลุ่ม องค์ความรู้ดังกล่าวสะท้อนแนวคิดการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ที่มุ่งประเมินการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวมในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงชีวิตจริง กรอบองค์ประกอบนี้จึงสามารถใช้เป็นฐานเชิงทฤษฎีในการพัฒนาระบบการ

วัดและประเมินสมรรถนะผู้เรียนในพื้นที่วัดกรรมการศึกษา และเป็นแนวทางในการขยายผลสู่บริบทการจัดการศึกษาอื่นที่เน้นการเรียนรู้ฐานสมรรถนะได้อย่างมีระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กฤติน พันธ์เสนา. (2563). *โมเดลการฝึกอบรมแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน* [ดุชนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จริญญา ทองวิเศษ. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนเครือข่ายพื้นที่นวัตกรรม จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 18(1), 122-137.
- บังอร เสรีรัตน์. (2565). ครู กับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 14(1), 1-11.
- พระครูกิตติญาณวิสิฐ และคณะ. (2565). แนวทางการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 6(2), 747-763.
- มนต์นภัส มโนการณ และสุบัน พรเวียง. (2564). แนวทางการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 16(2), 151-163.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (2562). *พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ.2562*. สืบค้นเมื่อ มีนาคม 05, 2569, จากฐานข้อมูล (Chiang Mai University Digital Collections).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *รายงานผลการวิจัย การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา จังหวัดระยองและจังหวัดศรีสะเกษ*. สำนักงาน.
- สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). *พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา*. https://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2562/jun2562-1.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *รายงานผลการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น สำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สำนักงาน.
- สนธยา หลักทอง. (2562). *การพัฒนาโมเดลการฝึกอบรมแบบผสมผสานตามหลักการนำตนเองเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการรู้ดิจิทัล สำหรับครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุชนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

